

LUNDS
UNIVERSITET

I nöd och lust?

*- Argumentationsanalys av svenska myndigheters hantering
av flickor i utländska barnäktenskap.*

Hedvig Pettersson

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31

Termin: HT 2016

Handledare: Lena Halldenus & Ida Jansson

Omfång: 11 568

Abstract

Denna uppsats behandlar ett väldigt aktuellt ämne, hur svenska myndigheter hanterar utländska barnäktenskap med fokus på flickan. Argumentationerna är hämtade hur fyra olika texttyper utfärdade av myndigheterna. En metodologisk argumentationsanalys behandlar först texterna för att ta fram olika typer av argument, dess hållbarhet och relevans. Resultatet av den metodologiska analysen kommer sedan ytterligare analyseras genom att en feministisk teori av Arati Rao appliceras. Raos teori grundas i kritik av det omfattande patriarkat där kvinnan är subordinerad mannen där hon fokuserar på äktenskap- och familjenormer och vilken risk dessa normer utför mot kvinnan. Uppsatsen besvarar frågeställningarna hur argumentationen förs om de utländska barnäktenskapen och om argumenten förhåller sig till feministisk teori som grundas i ett kritiskt tänk av äktenskap- och familjenormer. Inspiration och syfte för uppsatsen är ökad förståelse över de lagar som finns i Sverige angående utländska barnäktenskap samt påvisa de patriarkala normer som finns i den argumentation som svenska myndigheter för i hanteringen av gifta asylsökande flickor.

Nyckelord:

Barnäktenskap, äktenskapsnormer, barnets vilja, genusblind, asylsökande, suveränitetsprincipen.

Child-marriage, marriage norms, will of the child, gender-blindness, asylum-seeking, the principle of sovereignty.

Innehållsförteckning

1	Inledning	s. 4
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar	s. 4
1.2	Material och avgränsningar	s. 6
1.2.1	Primärmaterial	s. 7
1.2.2	Sekundärmaterial	s. 9
1.3	Forskningsetiska bedömningar	s. 11
1.4	Definitioner	s. 11
2	Teori och metod	s. 12
2.1	Teori	s. 13
2.2	Metod	s. 15
3	Gällande lag och rätt	s. 16
4	Litteraturoversikt och tidigare forskning	s. 19
5	Metodologisk analys	s. 21
5.1	Regeringskansliet	s. 22
5.2	Migrationsverket	s. 25
5.3	Justitieombudsmannen	s. 27
5.4	Banombudsmannen	s. 28
5.5	Sammanfattning av metodologisk analys	s. 29
6	Analys och diskussion	s. 30
6.1	Analys	s. 30
6.1.1	Genusblindhet	s. 30
6.1.2	Norm som berättigande	s. 32
6.2	Diskussion	s. 34
7	Sammanfattning	s. 38
	Referenser	s.40

1. Inledning

Under hösten 2015 uppkom ett nytt fenomen som Sverige som nation aldrig behövt hantera på liknande sätt förut. Detta fenomen är barn som ingått äktenskap i en annan stat och söker asyl i Sverige. Med det ökande flyktingmottagandet som skedde under hösten 2015 har det registrerats fler asylsökande gifta barn än någonsin tidigare i Sverige. Sverige har en väldigt tydlig lagstiftning angående äktenskap för svenska medborgare och personer med svensk anknytning, ingen får ingå äktenskap på svensk mark innan de uppnått den myndiga åldern 18 år och därmed inte längre räknas som ett barn. Denna åldersgräns finns för att skydda ett barns rätt till hälsa, utbildning, fritid och utveckling och utgångspunkten är att personer under 18 inte innehar den mognad av ekonomiska och personliga sammanhang som ett äktenskap kräver.¹ Sverige har även ratificerat internationella åtaganden från bland annat Förenta nationerna, Europarådet och Europeiska unionen där barnets bästa, hälsa och trygghet uttryckligen ska skyddas. FN har dessutom har även projekt som arbetar för att motverka barnäktenskap och har en tydlig arbetsplan för att eliminera alla barnäktenskap.² När det nu anlant flera asylsökande gifta unga flickor i åldrarna 13- 17 år har det påbörjats en stor debatt hur deras äktenskap bör behandlas. Flera kommuner har i mottagningsprocessen accepterat utländska barnäktenskap i dess betydelse att de låtit flickorna bo med sina ofta mycket äldre makar. Det saknas fullständiga handlingsplaner för utredningar och behandling av gifta barn vilket skapar en konflikt mellan barnet bästa, vilja och trygghet, svensk lag och utländsk lag. Skall alla barn få vara barn med alla de tillhörande rättigheter eller är barnets bästa det äktenskap som hon redan befinner sig i?

¹ SOU 2012:35, "Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap", Regeringskansliet, 2012. s. 78.

² Sustainable Development Goals, "Achieve gender equality and empower all women and girls", Förenta Nationerna, 2015, mål 5.3.

1.1. Problemformulering, syfte och frågeställningar

Barnäktenskap är i dagsläget lagligt i 117 länder.³ I Sverige får inte svenska medborgare ingå äktenskap under åldern 18 år, vilket gör att barnäktenskap inte är giltigt. Enligt en rapport utförd av migrationsverket finns det 132 asylsökande barn i Sverige som medgett att de är gifta men det befaras även finnas ett stort mörkertal. Majoriteten av dessa barn kommer ifrån Afghanistan, Syrien och Irak där barnäktenskap är lagligt.⁴ Svenska myndigheters hantering av dessa barn har varit mycket olika. I de 80 kommuner som har aktivt flyktingmottagande har alla agerat och hanterat dessa barn olika. Vissa kommuner har separerat alla makar där ena parten är yngre än 18 år medan andra kommuner har låtit makarna bo och placerats tillsammans och därmed accepterat barnäktenskapet.⁵ Det är väldigt tydligt att det saknas handlingsplaner för hur utländska barnäktenskap skall behandlas i Sverige. Frågan lyfter inte bara juridiska komplikationer utan även etiska och moraliska. Barnets trygghet, vilja och bästa värderas och vägs emot varandra. Detta har väckt många reaktioner i en medial debatt men även hos regering och i partipolitiken. Migrationsverket som står som arbetsledare till Socialstyrelsen har inte haft tydliga riktlinjer vilket har resulterat i att Malmö kommun har anmälts för deras behandling av de gifta barnen av egna anställda och 31 andra kommuner har anmält sig själva angående dess hantering av asylsökande gifta barn efter principen Lex Sarah.^{6,7}

I denna uppsats kommer jag gå igenom den SOU:n som ledde till nuvarande lagstiftning angående utländska barnäktenskap, Migrationsverkets rapport över hanteringen av de asylsökande gifta barnen, Justitieombudsmannens utredning över Malmö kommuns hantering av asylsökande gifta barn och ett officiellt uttalande av barnombudsmannen angående utländska barnäktenskap. Syftet med denna uppsats är en ökad förståelse över de svenska lagarna som gäller utländska barnäktenskap samt

³Sandstrom, A., Theodorou, A. E., "Many Countries Allow Child Marriage", *Pew Research Center*, 2016

⁴ Ibid.

⁵ Migrationsverket, "Är du gift? Utredning av handläggning av barn som är gifta när de söker skydd i Sverige", 2016, s. 2.

⁶ Anmälan av verksamhetens egna anställda vid risk för påtagliga missförhållande i den bedrivande verksamheten.

⁷ Ibid, s. 15.

påvisa de patriarkala normer som finns i den argumentation som svenska myndigheter för i hanteringen av gifta asylsökande flickor. För att nå mitt syfte skall föra en argumentationsanalys över de svenska myndigheters argument angående hantering av utländska barnäktenskap. Jag kommer sedan fortsätta diskussionen normativt genom att applicera Arati Raos ett feministiskt teoretiska perspektiv om äktenskap och familjenormer på resultatet av argumentationsanalysen. Denna uppsats kommer därför behandla två frågeställningar. Frågeställningarna som denna uppsats kommer besvara är:

- *Hur ser argumentationen ut angående myndigheters hantering av utländska barnäktenskap?*
- *Hur framstår sig de svenska myndigheters handlingsätt utifrån ett feministisk perspektiv av familjenormer och äktenskap?*

1.2. Material och avgränsningar

För att kunna närma mig uppsatsens frågeställningar krävs först information som beskriver rättsläget i Sverige. Under uppsatskapitlet 3. *Gällande lag och rätt* kommer jag beskriva det svenska rättsläget angående utländska äktenskap via olika traditionella rättsskällor. Jag kommer även presentera de relevanta internationella åtaganden som Sverige har ratificerat, såsom Barnkonventionen och Europakonventionen.

Mitt primärmaterial består av fyra olika texttyper från fyra olika myndigheter. De myndigheter som texterna kommer från är Regeringskansliet, Migrationsverket, Justitieombudsmannen och Barnombudsmannen. Det är runt detta arbetsmaterial som uppsatsens analys kommer att ske. Dessa texttyper är utvalda för att de presenterar hur de olika myndigheter väljer att argumentera för behandlingen av utländska barnäktenskap.

Denna uppsats kommer avgränsas till att främst belysa svensk lag och hantering av utländska barnäktenskap. Det bör dock påpekas att via ratificering av internationella konventioner blir således artiklar en del av svensk lag. Uppsatsen kommer

endast fokusera på de fall som berör barn av det kvinnliga könet. Denna avgränsning görs för att 97% av fallen som hanteras i Sverige berör flickor. Det åldersspann de underåriga gifta flickorna har till sin make är betydligt större medan de gifta pojkarna inte har någon ålderskillnad till sin maka.⁸

1.2.1. Primärmaterial

Det arbetsmaterial som denna uppsats kommer cirkulera runt är fyra olika texttyper från olika myndigheter. Som aktörer står Regeringskansliet, Migrationsverket, Justitieombudsmannen och Barnombudsmannen. Materialet består av ett betänkande(SOU), två utredningar och ett pressuttalande. Dessa myndigheter är utvalda för att de är de myndigheter som ansvarat för att införa den svenska lagen, se att lagen efterföljs och anpassas i praktiken. Dessa olika texttyper ger även en tydlig bild på hur argumentationen om utländska äktenskap förs, vilka argument som främst belyses och vad som berättigar hanteringen av asylsökande gifta barn.

- “Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap, Betänkande av SOU 2012:35”, *Svenska offentliga utredningar*, Regeringskansliet, 2012.⁹

Presentation, kritik och diskussion om föregående lag angående äktenskap och därmed även barnäktenskap och tvångsäktenskap. Betänkandet presenterar förslag som ledde till den nuvarande lagstiftningen angående barnäktenskap och tvångsäktenskap. Dessa förslag finnes sedan i regeringens proposition från 2014 angående stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap, vilket har utformat den nuvarande lagen som infördes den 1 juli 2014. Materialet är över 600 sidor, min undersökning kommer endast föras på det delmaterial som hanterar barnäktenskap. Detta betänkande är mycket relevant för denna uppsats för att det förs en argumentation över vad som anses vara bäst och vilka punkter som är viktigast för utländska barnäktenskap. Detta material kommer hjälpa mig att besvara frågeställningarna men även ge förståelse varför lagen ser ut som den gör i dagens Sverige.

⁸ Migrationsverket, s. 2.

⁹ SOU 2012:35, “Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap, Regeringskansliet, 2012.

- “Är du gift? Utredning av handläggning av barn som är gifta när de söker skydd i Sverige”, Migrationsverket, 2016.¹⁰

Rapportens syfte är att följa upp och inhämta närmare kunskap om barn som har ingått äktenskap redan innan de sökt skydd i Sverige. Utgångspunkten är barnets bästa, Migrationsverket hantering och svensk lag. Utredningen belyser främst att det saknas standard och struktur för kommunerna när det kommer till gifta asylsökande barn. Därför har kommunerna behandlat frågan olika. Utredningen belyser antalet gifta asylsökande barn och hur deras familjesituation ser ut. Utredningen behandlar även det faktum det är mannen som står i norm i familjekomplex i asylprocessen. Kvinnor och barn står inte jämlik mannen. Diskuteras förs angående barnets bästa, trygghet, fri vilja - vad är egentligen bäst för barnet och vad tycker egentligen barnet? Slutsatsen är att det borde tas fram en tydligare handlingsplan för hantering av gifta asylsökande barn då ett äktenskap som ingås tidigt kan ge konsekvenser för barnet. Migrationsverket rekommenderar en ny utbildningsplan för alla handledare som arbetar med asylsökande. Utredningen presenterar rekommendationer angående initialprocessen, orosanmälningar, samordning och samverkan, skyddsprocesser och slutligen utformning av information till barnet som sökt skydd.

- “Anmälningar mot Malmö komun angående handläggningen av ären som rör ensamkommande barn som är gifta”, Justitieombudsmannen, 2016.¹¹

Utredningen behandlar den JO-anmälan som är riktad mot Malmö kommun och specifikt den resursförvaltningsansvarige som godkänt att 16 underåriga gifta flickor fick bo med sin äldre make. Anmälan presenterar hur Malmö berättigat placeringen genom att kriteriet barnets bästa, barnets egna vilja och barnets trygghet. Detta ledde till slutsatsen att Malmö kommun ansåg att det tryggaste för de placerade gifta flickorna är att få bo tillsammans med sin make i Sverige. JO in-

¹⁰ Migrationsverket, “Är du gift? Utredning av handläggning av barn som är gifta när de söker skydd i Sverige”, 2016.

¹¹ Justitieombudsmannen, “Anmälningar mot Malmö komun angående handläggningen av ären som rör ensamkommande barn som är gifta”, 2016.

vänder inte mot Malmös kommuns bedömningar i de enskilda fallen och anser inte att Malmö kommun brustit sitt ansvar för de gifta flickorna.

- “Barnombudsmannen kräver skärpt lag mot barnäktenskap”, Barnombudsmannen, 2016.¹²

Barnombudsmannen har inte publicerat några utredningar eller rapporter om utländska barnäktenskap men har via ett pressmeddelande uttryckt sin oro över de asylsökande gifta barnen, Sveriges rådande lagstiftning och uttalat sig över att inga utländska barnäktenskap bör erkännas i Sverige. Jag har valt att ha med detta pressmeddelande för att Barnombudsmannen skall verka som talesman för barn och unga i Sverige. Barnombudsmannen skall bevaka barn-och ungdomsfrågor utifrån barnkonventionen och svensk lagstiftning vilket gör dess arbete och officiella åsikter mycket relevanta för denna uppsats.

1.2.2 Sekundärmaterial

Sekundärmaterialet är material som inspirerat mig till uppsatsens ämne och som kommer att influera delarna 3. *Gällande lag och rätt* och 6. *Diskussion*. Sekundärmaterialet kommer inte analyseras eller erhålla samma vikt i arbetet som primärmaterialet. Här presenteras olika inslag av den samtida debatten om svenska myndigheters hantering av utländska barnäktenskap och andra rapporter som behandlar ämnet. Sekundärmaterialet finner jag att vara mer värdeladdat än primärmaterialet.

- “Barndom i krigets skugga – röster om att växa upp på flykt”, *Rädda barnen*, 2015.¹³

Rädda Barnen har intervjuat över 200 barn i olika flyktingläger som flytt från främst Syrien och Irak. Rapporten reflekterar barns perspektiv av flykten och vad som sker i flyktingläger. De barn som intervjuats har varit i åldrarna 6-13 år. Rapporten tar upp ämnet barnäktenskap och visar oro över att antalet barnäktenskap

¹² Barnombudsmannen, “Barnombudsmannen kräver skärpt lag mot barnäktenskap”, 2016.

¹³ Rädda barnen, “Barndom i krigets skugga – röster om att växa upp på flykt”, 2015.

som ingås i flyktingsläger är stigande. Rapporten förklarar den stigande förekomsten genom att den ekonomiska situationen för många familjer på flykt gör att en del föräldrar känner sig tvingade att gifta bort sina döttrar eftersom de känner att de inte har råd att försörja henne längre. Äktenskapet anses även skydda döttrarna från sexuellt och könsrelaterat våld vilket leder till att främst papporna, anser att dottern skyddas från andra män om hon ingår ett äktenskap.

- “Vi kan inte pådyvla flyktingar svensk lag när det gäller barnäktenskap”. *Dagens Juridik*, 2016.¹⁴

Debatt mellan Carolina Saf, Fredrik Malmberg, Barnombudsman och Anna Fayad, om hur utländska barnäktenskap och dess makar bör hanteras av svenska myndigheter. Termer som barnets bästa, trygghet och vilja diskuteras såsom internationella åtagande. De diskuterar även hur asylsökande gifta barn måste få bättre information om vilka rättigheter som finns i Sverige.

- “M-politiker: Skärp lag mot barnäktenskap”, Anna König Jerlmyr, Tina Ghasemi, *Svenska Dagbladet*, 2016.¹⁵

Tina Ghasemi har tillsammans med Anna König Jerlmyr (båda aktiva inom partiet *Moderaterna*) skrivit en artikel om att den svenska lagen mot utländska barnäktenskap bör skärpas, att alla makar bör separeras till de fyllt 18 år. De anser att barnäktenskap är en form av förtryck som medför allvarliga konsekvenser för liv och hälsa. De önskar se en förändring där regelverken i frågan stramas åt så att de blir enhetliga, uppfyller alla krav på rättssäkerhet och sätter barnets bästa i fokus.

- “Barnäktenskap måste stoppas”, S-kvinnor, *Socialdemokraterna*, 2016.¹⁶

S-kvinnor skriver ett ställningstagande i frågan om utländska barnäktenskap. De kritiserar myndigheternas hantering och står fast i frågan att barnäktenskap aldrig bör erkännas. De anser sig ta ställning till kvinnans rättigheter och aldrig se mellan fingrarna när kvinnors rättigheter kränkt. De tar upp specifika fall från Libanon och

¹⁴Dagens Juridik, “Vi kan inte pådyvla flyktingar svensk lag när det gäller barnäktenskap”, 2016.

¹⁵König Jerlmyr, A., Ghasemi, T., “M-politiker: Skärp lag mot barnäktenskap”, *Svenska dagbladet*, 2016.

¹⁶S-Kvinnor, “Barnäktenskap måste stoppas”, *Socialdemokraterna*, 2016.

Irak som ska tillföra hållbarhet i argumentation om varför barnäktenskap aldrig bör erkännas.

1.3. Forskningsetiska bedömningar

Denna uppsats kommer behandla och analysera material som presenterar specifika fall som angår personer som är yngre än 18 år och deras personliga levnadsförhållanden. Alla personer i fallen är i materialet redan anonyma och det ligger inte i uppsatsens syfte att ta fram deras verkliga identitet. Uppsatsen har inte heller syfte att offentliggöra eller presentera personer som agerat i sin ämbetsroll. Analysen och diskussionen av materialet skall belysa hur svenska myndigheter har agerat och argumenterar i ämnet utländska barnäktenskap och inte hur specifika personer i sin ämbetsroll har arbetat med dessa frågor.

1.4. Definitioner

Här presenteras centrala begrepp som vid flertalet tillfällen kommer på tal i uppsatsen. Dessa definitioner är den lexikaliska betydelsen av de olika begreppen. Definitioner är hämtade från antingen svenska myndigheters definition eller från nationalencyklopedin. Jag har valt att endast använda svenska definitioner av begreppen.

Barn: alla personer som ännu ej fyllt 18 år, den svenska myndighetsåldern.¹⁷

Äktenskap: allmänt godtagen typ av samlevnad mellan man och kvinna, som är reglerad av lagar eller seder och bruk särskilt avseende parternas skyldigheter mot varandra och mot gemensamma barn.¹⁸

¹⁷ SFS 2001:435, Socialtjänstlag, 1 kap § 2.

¹⁸ Nationalencyklopedin, "äktenskap".

Asylsökande: person som själv söker sig till ett land och där uppger sig vara i behov av skydd (asyl), men som ännu inte fått sin ansökan avgjord.¹⁹

Barnäktenskap: Äktenskap där en eller båda makar är barn, där barn definieras som alla personer under 18 år.²⁰

Tvångsäktenskap: Avser i huvudsak äktenskap som har ingåtts genom straffbart tvång.²¹

Genusblind, Genusblindhet: är min egna översättning av det engelska begreppet “gender-blindness”. Begreppet betyder det misslyckande att inse att det finns roller och ansvarsområden som tillskrivs eller ålagts kvinnor och män i specifika sociala, kulturella, ekonomiska och politiska sammanhang.²²

ÄktB: Äktenskapsbalken, SFS 1987:230.

IÄL: Lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, SFS 1904:26.

BrB: Brottsbalken, SFS 1962:700.

2. Teori och metod

Den teori och metod som appliceras på det utvalda primärmaterial har valts ut för att hjälpa mig att uppnå syftet med denna uppsats och för att kunna besvara mina frågeställningar. Teorin har anpassas efter det värde jag anser själv lägga på ämnet men även ge ämnet ett feministiskt perspektiv för att belysa kvinnans position i äktenskapet, patriarkala strukturer och familjenormer. Teorin kommer hjälpa mig att föra den normativa diskussion angående ämnet som jag önskar. Metoden argumentationsanalys har valts ut för att på enklaste och mest pedagogiska sätt kartlägga specifika delar ur mitt primärmaterial som kan leda mig till svar på mina frågeställningar.

¹⁹ Nationalencyklopedin, “asylsökande”.

²⁰ SOU 2012:35, “Stärkt skydd mot tvångs och barnäktenskap”, 2012. s. 118.

²¹ SOU 2012:35, s. 75.

²² United Nations Statistics Division. “Global Gender Statistics Programme - Glossary of Terms “Gender blindness”, 2015.

2.1 Teori

För att förtydliga min egna värdering i denna fråga har jag valt att applicera en feministisk teori av Arati Rao. Raos allmänna fokus är feministisk politisk teori och internationella mänskliga rättigheter. Hon har forskat på flera olika ämnen men ett återkommande tema är kvinnliga rättigheter i förhållande till den äktenskapsnorm och handlingar som denna äktenskaps norm berättigar. Rao diskuterar synen och problematiken av hustrumisshandel och våldtäkt inom äktenskapet. Dessa två våldshandlingar blir ofta osynliga på grund av patriarkala systemet. Maktrelationer och dess påverkan på hur internationell rätt är utformad diskuteras i relation av att de mänskliga rättigheterna är utformade i väst av manliga individer. Detta anser Rao vara ett av de problem som gör att konventioner och resolutioner angående mänskliga rättigheter främst använder sig av ett rättighetsspråk som gynnar vissa specifika subgrupper, främst vita förmögna män.²³ Rao belyser kvinnans subordination genom äktenskap- och familjenormer och det agerande som berättigas inom ramen av äktenskap och familj.²⁴ FNs Allmänna förklaringen av de mänskliga rättigheterna erkänner familjen som den naturliga grund i samhället. Såsom de normer angående äktenskap ser ut idag erkänner då även FN kvinnans subordination i samhället.²⁵

Arati Rao belyser sin stora oro angående det synsätt där döttrar endast anses vara en ekonomisk börda och hennes enda värde finns i det hemgift som hamnar hos maken när giftermålet utförts. Hemgiftet är även problematiskt då kvinnan genom detta förväntas utföra hennes del av äktenskapets "plikter".²⁶ Det är via dessa plikter i det privata rummet som kvinnans rättigheter ofta kränks. De är främst i de privata rummen som de gamla och grundligt rotade äktenskap- och familjenormerna främst finns. Fenomenet barnäktenskap kan enkelt kopplas till Raos teori. Barn är varken fysiskt eller psykiskt redo för att ingå äktenskap.²⁷ En flicka som tvingas gifta

²³ Hayden, P., *The Philosophy of Human Rights*, 2001 (red.). Rao, A., "Right in the Home: Feminist Perspective on International Human Rights", 1993. s. 508. Originaltexten finnes ej.

²⁴ Ibid, s. 513.

²⁵ Ibid, s. 514.

²⁶ Ibid, s. 506.

²⁷ Unicef, "Barnäktenskap", 2016.

sig i tidig ålder kan anses inte göra det inte av fri vilja utan som en del av det patriarkala samhällssystem som gjort att kvinnor inte klarar sig utan en man vid sin sida,. Det finns många samhällsstrukturer och rättighetsstadgar som gör att kvinnan är säkrare i ett äktenskap än som ensamstående.

Arati Rao är påtagligt normativ i sitt skrivande angående normer som kan finnas i äktenskap och familj men även de samhälleliga strukturer som gör att de fortsätter existera. Denna normativitet kommer jag använda som ett analytiskt verktyg i min analys och diskussion.

I sin text "Right in the Home: Feminist Perspective on International Human Rights"²⁸ skriver Arati Rao om det patriarkala system och strukturer som bygger upp och fortsätter berättiga familjenormen vilken kan försumma kvinnans rättigheter i äktenskapet. Från denna text har jag utifrån hennes övergripande grund angående det dominanta patriarkat som existerar systematisk och strukturellt i samhället valt ut två principer. Den första principen är *norm som berättigande*. Med detta menar jag de normer som följer äktenskapet och familjen som institution. Exempelvis medföljer i många kulturer mannens fullständiga rätt till kvinnans kropp i ett äktenskap.²⁹ Detta fråntar kvinnans rätt i kroppslig integritet och kan leda till både fysisk och psykisk våld. Detta kan leda till konsekvenser som våldtäkt och att kvinnan inte får bestämma själv när hon är redo för en graviditet. Den andra principen är *den genusblindhet som finns i både nationella lagar och internationell rätt*. Rao menar att de mänskliga rättigheterna är genusblinda och samma gäller med flera icke-statliga organisationer. Genusblindhet är uttrycket för de misslyckande att inse finns roller och åtagande som är skrivna för män respektive kvinnor och främst är detta kvinna som missgynnas av dessa roller. Hur kvinnan på grund av sitt kön inte behandlas jämlikt via juridiska bestämmelser. Exempelvis belyser Rao att det finns en genusblindhet i Den allmänna deklARATIONEN angående mänskliga rättigheter. I artikel 16 § 3 erkänner de familjen som den naturliga och fundamental grund i samhäl-

²⁸ Hayden, P., *The Philosophy of Human Rights*, 2001 (red.). Rao, A., "Right in the Home: Feminist Perspective on International Human Rights", 1993.

²⁹ Ibid, s. 510.

let. Mannen står överordnad i äktenskaps- och familjenormer vilket resulterar att FN erkänner kvinnans subordination som naturligt och fundamental.³⁰

2.2. Metod

För att analysera mitt primärmaterial kommer jag använda mig av Pro et contra argumentationsanalys. Detta kommer belysa dels de argument som myndigheterna för, vilken del av problemet som de belyser men även hur de framför argumenten. Jag kommer använda mig av G. Björnsson, U. Kihlbom och A. Ullholms verk *Argumentations; färdigheter för kritiskt tänkande*³¹ som mall för genomföra analysen. Pro et contra analysens sätt att strukturera upp argumentationer är avsett för att verka som en bas för syftet att ta ställning till en argumentations beviskraft. Den metodologiska delen av analysen går ut på att i materialet finna en eller flera teser (T), de argument som framförs för (P) eller emot (C) tesen och relatera dessa argument till varandra.³² Metoden används främst för att ta fram och tydligt strukturera upp argumenten som förs i primärmaterialet. Argumenten kommer att cirkulera runt den konflikt som finns mellan svensk lag, internationell rätt, utländsk lag och moraliska och etiska perspektiv angående svenska myndigheters hantering av utländska barnäktenskap. Metoden har valts för att den är tydlig, konkret och lär vara mycket bra anpassad till syftet för uppsatsen.

Under uppsatskapitlet 5. *Metodologisk analys* kommer primärmaterialet presenteras utifrån argumentations analysen. Relationen mellan argumenten kommer diskuteras via deras relevans och hållbarhet men även om argumenten reflekterar induktiva eller deduktiva inslag. Argumentens relevans är mycket viktig för dess trovärdigheten. Argument kan dock vara hållbara även om det saknas relevans men då blir de oanvändbara för argumentationen. Hållbarheten hos argument är mycket viktigt. För att kunna bedöma hållbarheten hos argument måste man vara insatt i det

³⁰ Hayden, P., (red.). Rao, A., s. 517.

³¹ G. Björnsson, U. Kihlbom och A. Ullholms, *Argumentations; färdigheter för kritiskt tänkande*, 2009.

³² Ibid, s. 57 ff.

ämne som argumenten berör. Argumentet blir hållbart när faktapåståendet är tillräckligt sannolikt för att läsaren skall kunna tro på det. Metoden svarar inte på vad som anses vara “rätt” eller “fel” i sammanhanget utan fokuserar endast på argumentens utformning, hållbarhet och relevans till tillhörande tes.

3. Gällande lag och rätt

Äktenskapet är en samhällelig institution, samlevnad mellan två personer som praktiseras över hela vår värld. I vissa länder räcker det med att föräldrarna sluter ett äktenskap mellan makarna medan vissa länders lagstiftning kräver en vigsel eller en föreskriven ceremoni för äktenskapets giltighet. Åldersgränsen för giftemål skiljer sig från land till land och kan även skilja på åldern för de olika könen. Kvinnor får ofta genom nationella lagar av suveräna stater ingå äktenskap i tidigare åldern än män.³³ Många väl kända internationella organisationer och icke statliga organisationer arbetar för att inga barn, oberoende kön skall få ingå äktenskap innan de fyllt 18 år. De främsta anledningarna för detta är att öka utbildningen hos både pojkar men främst flickor, förhindra att flickor blir gravida i tidig ålder och minska våldet i hemmet.³⁴

I Sverige existerar flera lagar som reglerar svenska äktenskap för svenska medborgare eller personer som har anknytning till Sverige. Äktenskapsbalken definierar hur äktenskap bör ingås och vilka regler som sedan gäller mellan makarna. 2 kapitlet, 1§ i ÄktB fastställer att personer under 18 år får ingå äktenskap.³⁵

³³ Sandstrom, A., Theodorou, A. E, 2016.

³⁴ Unicef, “Barnäktenskap”, 2016.

³⁵ SFS 1987:230, 2 kap §1.

Utländska äktenskaps giltighet och erkännande fastställs i IÄL. IÄLs kapitel och tillhörande paragrafer förutsätter dock att minst en av makarna är svenska medborgare eller har anknytning till Sverige. Utländska äktenskaps svenska juridiska erkännande ligger alltid i den stat som makarna är medborgare eller har sin hemvist i.³⁶ Det undantag som finns att inte juridiskt erkänna utländska äktenskap i Sverige är om det är sannolikt att äktenskapet infört under tvång eller om en av parterna inte varit närvarande vid äktenskapets ingående. Kriteriet att en maka skulle vara ett barn anses inte som ett undantag för att juridiskt ogiltighetsförklara ett utländsk äktenskap om barnet skulle vara yngre än 15 år, vilket BrB applicerar som sexualbrott mot minderårig.³⁷

Några av de internationella åtaganden kopplade till lagstiftning som förbjuder barnäktenskap som Sverige har ratificerat är FNs Barnkonvention(1990), Europeiska konventionen angående de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheter(1950) som även står som grund för Konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet(2014) och Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna(2009). Årtalen i parantes presenterar när Sverige ratificerade konventionerna vilket gör att de skall implementeras och är en del av svensk lag. Sverige står därför skyldig att reglera att alla barn skall skyddas från fysisk och psykiskt våld, övergrepp och vanvård³⁸. Traditionella sedvanor som är skadliga för barnet skall avskaffas.³⁹ Alla barn har även rätt till utbildning⁴⁰, skall skyddas mot ekonomiskt utnyttjande⁴¹ och sexuella övergrepp⁴². Enligt Rättighetsstadgan är människans värde okränkbar⁴³, detta förutsätter efterföljande artiklar såsom rätten till fysisk och mental integritet⁴⁴, skydd mot förnedrande behandling⁴⁵, rätt till frihet och säkerhet⁴⁶ och att institutioner alltid skall agera för barnens

³⁶ SFS 1904:26, 1 kap §7.

³⁷ SFS 1962: 700, 6 kap, §4a.

³⁸ *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*, 1989, art 19.

³⁹ *ibid*, art 24.

⁴⁰ *ibid*, art 28.

⁴¹ *ibid*, art 32.

⁴² *ibid*, art 34.

⁴³ Europeiska unionens stadga om de grundläggande mänskliga rättigheterna, 2009, art 1.

⁴⁴ *Ibid*, art 3.

⁴⁵ *Ibid*, art 4.

⁴⁶ *Ibid*, art 6.

bästa⁴⁷. Det kanske viktigaste ratifikationen för fenomenet barnäktenskap för barnbrudens del är konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet. De signerande staterna erinrar att “våld mot kvinnor är ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållande vilka har lett till att män dominerar och diskriminerar kvinnor och som hindrar kvinnors utveckling”⁴⁸. Konventionen presenterar allmänna skyldigheter som staterna skall säkerställa såsom att kultur, sedvänja, religion, tradition eller så kallad heder inte ska kunna betraktas som ett rättfärdigande av någon våldshandling mot kvinnor.⁴⁹ Alla stater som signerat konventionen skall även vidta alla nödvändiga lagstiftningar för att kunna säkerställa att gärningar som hanterat sexuellt våld utan samtycke är straffbelagda.⁵⁰

Många icke-statliga organisationer arbetar för att motverka och tillslut eliminera barnäktenskap. FNs Hållbara utvecklingsmål har som mål att eliminera barnäktenskap till 2030.⁵¹ FNs officiella organ UNICEF arbetar även för att motverka och tillslut eliminera alla äktenskap med makar som är under 18 år, främst för att flickor förhindras att utbilda sig och misshandel och våld i hemmet är mycket vanligt i barnäktenskap. Barnäktenskap kan även ge konsekvenser på flickors hälsa, till exempel löper en 15 årig kropp mycket större risk att för komplikationer vid graviditet och födsel än en vuxna kvinna.⁵² Flickor på flykt har även påvisats löpa större risk att giftas bort i flyktingläger som en ekonomisk lösning för flickans föräldrar.⁵³

Som sammanfattning kan Sveriges rådande lag se till att inga svenska medborgare på svensk mark kan ingå äktenskap innan de fyllt 18 år men den svenska lagen förhindrar inte, motverkar eller förbjuder utländska barnäktenskap där ingen av makarna har anknytning till Sverige fast att de befinner på svenskt territorium som asylsökande.

⁴⁷ Ibid, art 24 § 3.

⁴⁸ Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, sid. 3.

⁴⁹ Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, art 12, §5.

⁵⁰ Ibid, art 36, § 1-3.

⁵¹ Sustainable Development Goals, mål 5, 3.

⁵² Unicef, “Barnäktenskap”, 2016.

⁵³ Rädda barnen, sid. 19.

4. Litteraturoversikt och tidigare forskning

Eftersom detta är ett relativt ny situation för Sverige finns det inte mycket forskning om just av utländska barnäktenskap där individerna inte har anknytning till Sverige. Därför finns det begränsad forskning om hanteringen av utländska barnäktenskap. Den tidigare forskning som finns och relaterar till ämnet behandlar främst frågan om barnets egna vilja. Därför har jag töjt forskningsöversikten till att inte endast behandla svenskt hantering av utländska barnäktenskap utan även flickans rätt och val att välja själv, internationella uttalande om ämnet och hur barnäktenskap kränker de mänskliga rättigheterna.

3.1 Rätten att välja själv

Astrid Schlytter publicerade 2004 sitt verk *Rätten att själv få välja : arrangerade äktenskap, kön och socialt arbete*.⁵⁴ Detta verk belyser problematiken där svenska samhället inte lyckas skydda berörda barns rättigheter när det kommer med hedersförtryck och hedersvåld där även fenomenet barnäktenskap inräknas. Verket ser över var misslyckandet över att skydda barn emot detta har sin grund. Hederskultur och hedersnormer är Schlytters huvudämne genom att hon visualiserar mellanrummet mellan etnokulturella aspekter och det svenska samhällets undantagsregler. Hon framhäver även problematik i placeringsregler och hur det finns bristande kulturkompetens samt bristande kunskap om patriarkala familjestrukturer men även riskbedömning i sådana sammanhang. Schlytter behandlar även ämnet kroppslig integritet och alla barns rätt till sin egen kropp. Trots att denna källa är några år gammal anser jag att den är intressant för min uppsats då den framhäver varför Sveriges

⁵⁴ Schlytter, A., *Rätten att själv få välja : arrangerade äktenskap, kön och socialt arbete*, 2004.

kommuner inte alltid behandlar utländska barn med annan etnokultur efter Sveriges lagstiftning. Jag ser detta verk som mycket relevant i diskussion för både termen barnet bästa och barnets egna vilja och som en källa som ger understöd till min valda teori.

3.2 Internationell forskning av motverkandet av barnäktenskap

Sanna Musatasaaris ger i sin artikel "The Married Child Belongs to no one? Legal Recognition of Forced Marriages and Child Marriages in the Reuniting of Families" grav kritik hur Sveriges myndigheter agerade och hanterade av ett fall av ett utländsk barnäktenskap under 2012.⁵⁵ Flickan som fallet cirkulerade runt var 16 år med sin ett-årig son och önskade att få sitt äktenskap ogiltigförklarat då hon inte samtyckt till deras äktenskap som ingåtts i Irak. De svenska myndigheterna ansåg dock att hon inte aktivt uttryckt att hon inte samtyckte till äktenskapet eller uttryckt ovilja för äktenskapet förrän hon ankom till Sverige gjorde att de erkände äktenskapet.⁵⁶ Mustasari är mycket kritisk, mot hanteringen av denna flickas fall och anser att Sverige har kränkt denna flickas mänskliga rättigheter och inte lyckas ge henne det skydd hon som barn har rätt till. Där varken hennes vilja eller det faktum över att hon troligtvis blivit gravid när hon var yngre än 15 respekterades inte. Denna artikel kommer ge ett ytterligare perspektiv på de svenska myndigheternas hanterande av gifta asylsökande utländska barn i både förhållande till lag och frasen barnets egna vilja.

I artikeln "Statelessness and Child Marriage as Intersectional Phenomena: Instability, Inequality, And The Role of the International Community" illustrerar Shelia Menz det internationella samfundets ansvar när det kommer till barnäktenskap.⁵⁷ Menz diskuterar både USAs och FNs roll för att förhindra och motverka

⁵⁵Mustasaari, S., "The married child belongs to no one? Legal recognition of forced marriages and child marriages in the reuniting of families", *Child and Family Law Quarterly*, 2014. s 263.

⁵⁶ Ibid, s. 265.

⁵⁷Menz, S., "Statelessness and Child Marriage as Intersectional Phenomena: Instability, Inequality, And The Role of the International Community", *California Law Review*, 2016.

barnäktenskap på global nivå. Hon belyser även hur unga flickor blir mer utsatta för risken att bli barnfruar när de är på flykt och är statslösa. Menz argumenterar för att för statslösa personer på flykt är barnäktenskap inte bara en kulturell praktik utan kan även innebära det resultat att flickan försöker få skydd mot den sårbarhet kvinnor upplever i samband med flykten där det skydd som staters institutioner normalt brukar ge inte finns.⁵⁸ Artikeln blir mycket relevant i diskussion om dels flickors utsatthet på flykt där den enda möjliga chansen för både ekonomisk överlevnad men även för att behålla sin heder är att ingå i ett äktenskap.

Loretta M. Kopelman argumenterar i sin artikel "The Forced Marriage of Minors: A Neglected Form of Child Abuse"⁵⁹ att barnäktenskap bör globalt förbjudas. I artikeln argumenterar Kopelman att barnäktenskap är våld mot barn och även kränkning av de mänskliga rättigheterna. Etnisk relativism och kulturkrockar är ett ämne som diskuteras i artikeln där problematiken om en universell samt internationell överenskommelse om att barnäktenskap bör förbjudas står som grundsten. Kopelmans slutsats är dock att att skyldigheten att skydda världens barn från diverse våld och utnyttjande borde vara något som det internationella samfundet bör och torde komma överens om. Artikelns argumentation och diskussion kommer stödja denna uppsats diskussion om motverkande och förhindrande av barnäktenskap på global nivå men även hur svensk myndigheter bör ta ansvar för vara en del det universella förebyggande av barnäktenskap.

5. Metodologiskt analys

Nedan har jag analyserat mitt primärmaterial genom den presenterade metoden. Detta görs för att kunna besvara min första frågeställning *hur ser argumentationen ut angående myndigheters hantering av utländska barnäktenskap?*

Jag först funnit texternas olika teser (T). Därefter har jag granskat tex-

⁵⁸ Menz, S., s. 4.

⁵⁹ Kopelman, L. M., "The Forced Marriage of Minors: A Neglected Form of Child Abuse", *The Journal of Law, Medicine & Ethics* V 44, 2016

terna igen för att finna tesernas pro (P)- och contra(C) argument. Därefter har jag strukturerat argumenten efter *Argumentations; färdigheter för kritiskt tänkande*⁶⁰ upplägg så att de bildas en argumentationskedja utifrån tesen. I detta avsnitt kommer jag inte presentera de exakta kedjorna utan endast de mest framstående argumenten i form av löpande text. En sammanfattning angående primärmaterialens argumentations hållbarhet och relevans kommer presenteras sist som en sammanfattning.

5.1 Regeringskansliet

Regeringskansliets betänkande *Stärkt skydd mot barnäktenskap* anförde till proposition och införande av den gällande rätt som hanterar barnäktenskap och utländska barnäktenskap. Det finns fem huvudteser angående utländska barnäktenskap.

T1: Tidiga äktenskap och tvångsäktenskap utgör en form av våld mot kvinnor och kränker kvinnors mänskliga rättigheter.

Pro- argument

Synen på äktenskapet som en viktig juridisk och samhällelig institution kan medföra mycket negativa konsekvenser för de som inte vill eller inte är redo att gifta sig. Äktenskap mot en av parternas vilja står i strid med de mänskliga rättigheterna. Det finns internationella uppmaningar för regeringar att utveckla, ratificera och implementera lagar och andra åtgärder för att utrota skadliga sedvänjor och traditioner, inklusive tidiga äktenskap, tvångsäktenskap och hedersrelaterade brott. Europarådets Konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet belyser att tvångsäktenskap ska ses som en form av våld mot kvinnor, och staterna åläggs att göra det straffbart att tvinga någon till äktenskap. Tvångsäktenskap innebär uppenbarligen i sig ett omfattande övergrepp. Förväntningar på att äktenskapet ska leda till sexuellt samliv och barn innebär en stor risk för sexuella övergrepp. Av erfarenhet resulterar tvångsäktenskap att flickor och kvinnor utnyttjas och far illa i sina äktenskap. Tidigt äktenskap kan leda till förkortad skolgång och bristande utbildning kan medföra långvarigt utanförskap och stora svårigheter att ta sig

⁶⁰ G. Björnsson, U. Kihlbom och A. Ullholms, *Argumentations; färdigheter för kritiskt tänkande*, 2009.

in på arbetsmarknaden samt försörja sig själv.⁶¹

T2: Ogiltighet bör verka som effekt av tvångsäktenskap vid svenska medborgare.

Pro - argument :

Den som har tvingats till äktenskap kan få äktenskapet ogiltigförklarat i stället för att behöva genomgå en skilsmässa. För många är det ett obehag att tvingas gå igenom en skilsmässa och det kan uppkomma en skam för omgivningen då det kan kännas negativt att vara skild. Hos många grupper är det dessutom en klar belastning för framför allt kvinnor att vara skilda.⁶² Det kan innebära att kvinnan förskjuts av släkten och att kvinnan får svårt att inleda ett nytt varaktigt förhållande. Europakonventionens krav på skydd för privatlivet (artikel 8) innebär att ingen som har blivit gift med tvång ska behöva bli betraktad som ”skild” efter äktenskapets upplösning.⁶³ Möjligheten att få äktenskapet ogiltigförklarat vid tvång handlar om människans grundläggande frihet att få besluta om sitt eget liv. En ogiltighetseffekt ger en tydlig markering från samhället att tvång inte medför några familjerättsliga band, därmed tar samhället tydligt avstånd från tvånget.⁶⁴ Allmänna avtal som signerats vid tvång anses inte som giltiga därför bör inte tvångsäktenskap anses som giltiga.

Contra argument:

Frågan om ett äktenskap är ogiltigt eller inte får stor betydelse för rättsverkningarna mellan parterna. En ogiltighetseffekt vid tvång komplicerar regelsystemet, det innebär svårigheter att avgöra om ogiltighet eller äktenskapsskillnad är rätt för att få äktenskapet upplöst. En alltför uttunnad bestämmelse om underkännande vid påtryckningar kan leda till en stor rättslig osäkerhet om människors civilstånd. Att ogiltighetsförklara alla äktenskap som förts under tvång kan även påverka den ekonomiska situationen för både eller en av parterna.⁶⁵ Med hänsyn till de många rättsverkningar som knyts till ett giltigt äktenskap är detta problematiskt.

⁶¹ SOU 2012:35, s 26.

⁶² SOU 2012:35, s. 219.

⁶³ SOU 2012:35, s 219.

⁶⁴ SOU 2012:35, s. 220.

⁶⁵ SOU 2012:35, s. 220.

T3: Ogiltighet bör verka som effekt av tvångsäktenskap vid icke svenska medborgare.

Pro-argument:

Bestämmelserna i vigsellandet kan vara sådana att den som ingår äktenskapet inte har någon egen rätt att besluta i frågan. Personer som söker hjälp på grund av att de är utsatta för press att gifta sig eller utsatts för tvångsäktenskap har ofta varit utsatta för sådana påtryckningar som är brottsliga. Men det finns också många fall då det handlar om andra påtryckningar som kan vara svåra för den enskilde att stå emot. I synnerhet kan detta vara fallet om den som utsätts för pressen är ett barn.⁶⁶

Contra argument:

En ogiltighetseffekt vid tvång komplicerar regelsystemet. Det innebär svårigheter att avgöra om ogiltighet eller äktenskapsskillnad är rätt väg att få äktenskapet upplöst. Regeln måste också sättas i relation till det faktum att det på många håll i världen är normalt att parterna själva, i synnerhet kvinnor, har ett begränsat inflytande över frågan om giftermål.⁶⁷

T4: Ogiltighet bör verka som effekt av barnäktenskap.

Pro argument:

Det primära syftet med en bestämmelse om att inte erkänna utländska barnäktenskap är att skydda barn mot för tidiga äktenskap. Det diskuteras dock om kravet på anknytning bör vara lägre än idag. Vi tänker främst på om regeln borde gälla personer som finns i Sverige och har ansökt om uppehållstillstånd, men som i internationellt privaträttslig mening anses inte ha hemvist här.⁶⁸

Contra argument:

Några EU-regler om erkännande av äktenskap finns ännu inte. Reglerna ska vara utformade så att barnets bästa sätts i främsta rummet. I vissa situationer bör äktenskap som annars inte skulle accepteras erkännas, av hänsyn till barn som mannen och kvinnan har tillsammans.⁶⁹

⁶⁶SOU 2012:35, s. 238.

⁶⁷ SOU 2012:35, s. 221.

⁶⁸ SOU 2012:35, s. 230.

⁶⁹ SOU 2012:35, s. 227.

T5: Undantaget för att ogiltighetsförklara vissa äktenskap för särskilda skäl bör finnas kvar.

Pro argument:

Barnäktenskap kan medföra att barn utsätts för press att bli gravida. Att tvinga eller pressa flickor att bli gravida blir vanligare. Motivet för att pressa en flicka att bli gravid är ofta en önskan om att flickans partner eller flickan själv ska få uppehållstillstånd i Sverige. Av dessa anledningar bör det undantagsregeln finnas kvar i lagen om erkännande av utländska äktenskap.⁷⁰

5.2 Migrationsverket

Migrationsverkets “Är du gift? Utredning av handläggning av barn som är gifta när de söker skydd i Sverige” syftar att se över handläggningen av gifta barn. Det finns fyra tydliga teser.

T1: Det behövs en standardrutin för handläggning av asylsökande gifta barn.

Pro argument

Det saknas särskilt utformade utbildningar, stöd, styrning inom stödprocessen i mottagandet och handläggningen av barn som är gifta. Angående tvång- och barnäktenskap finns det en interaktiv utbildning om heder på intranätet men inget direkt stöd för handläggare som initialt möter och diskuterar med de asylsökande barnen som är gifta.⁷¹ Det framgår inte av Migrationsverkets standard hur handläggningen av information från Socialtjänsten ska hanteras efter att barnet anvisas till en kommun.⁷² Olika kommuner hanterar gifta barn olika där vissa får bo med sina makar och vissa inte trots att de sexuella handlingar med personer som är yngre än 15 enligt svensk lag är olagligt.⁷³ 31 kommuner har anmält sig själva enligt Lex Sarah

⁷⁰ SOU 2012:35, s. 234.

⁷¹ Migrationsverket, s. 5.

⁷² Migrationsverket, s. 10.

⁷³ Migrationsverket, s. 11.

angående sitt hanterande av gifta asylsökande barn.⁷⁴

T2: När kvinnan som är gift är ett barn resulterar det att hon kan bli osynlig för systemet.

Pro-argument:

Normen i asylprocessen är familjen som enhet. Därefter är mannen norm i familjen vilket ger kosekvenser för kvinnor och barn som delar familjeenhet med en man. Utredningen har visat att i 91% av familjeenheterna är mannen huvuddossier. Alla vuxna personer behandlas inte lika under asylprocessen. Kvinnors ärenden registreras mindre noga än mäns och barn räknas sällan som personer i ärendehantering. Barnens osynlighet påvisas genom att Migrationsverket inte hade kännedom att det fanns så många gifta barn, främst flickor, som var gifta i mottagningsprocessen.

T3: Barnets vilja bör i högsta grad alltid respekteras.

Pro argument

Vissa barn erkänner att de vill bo med en viss person de flytt med för att det är tryggt att bo med någon de känner. Trygghet för barnet är en viktig aspekt för uppnå kriteriet barnets bästa.

Contra argument

Flickor som kommer från sammanhang där tvångs- och barnäktenskap förekommer kan aldrig haft någon reell möjlighet att uttrycka något annat än viljan att fortsätta vara tillsammans med den man hon är gift med och sökt skydd tillsammans med, i alla fall inte direkt i samband med ansökan om skydd. Såsom det framstår i nuläget så är utgångspunkten barnets vilja, som uttrycks av barnet eller maken. Utredningen visar att förutsättningarna för äktenskapet inte undersökts i samband med asylutredning och beslutsfattande angående boende.

T4: Flickor på flykt är mer utsatta för att hamna i ett barnäktenskap.

Pro Argument

Familjer på flykt är utsatta för stora ekonomiska risker och oönskade situationer.

⁷⁴ Migrationsverket, s. 15.

Detta gör att det finns en benägenhet att gifta bort unga flickor för att säkra inkomster. Familjer vill även skydda ogifta döttrar från trakasserier och exploatering både i landet de flytt från men även under flykten. Unga kvinnor som utsatts för sexuellt våld är ibland tvungna att gifta sig med förövaren för att undvika stigmatisering. I vissa länder kan även förövaren undvika straff om han ingår äktenskap med offret.

5.3 Justitieombudsmannen

Justitieombudsmannens beslut "Anmälningar mot Malmö kommun angående handläggningen av ärenden som rör ensamkommande barn som är gifta" angriper både den anmälning mot Malmö kommun och Malmö kommuns svar på dessa anmälningar. Det finns en tes som jag valt att fokusera på.

T1: Malmö kommun har inte brustit sitt ansvar.

Pro argument

Efter handläggning med de underåriga flickorna som söker asyl i Sverige och är gifta har alla som fyllt 15 år placerats med sin make om det har varit barnets önskan att göra så. Alla barn som varit gifta och varit under 15 år har Malmö kommun placeras i ett hem för ensamkommande barn och maken har inte haft juridisk bindning till barnet. Om det framkommit att barnet har tvingas till äktenskap eller att barnet inte vill vara med sin make och att flickan far illa, placeras hon i ett tryggt och säkert hem.⁷⁵ Att hindra barn som är mellan 15-18 år när hon flertalet gånger sagt att hon vill leva med sin make räcker inte den unga åldern för ett tvångsomhändertagande, utan det måste finnas grava omständigheter i barnets beteende. Barnet intervjuas om skolgång och läskunnighet, föräldrar och syskon, om flykten, svåra minnen och hälsan. Det ställs tämligen ingående frågor kring den vuxne som följt med barnet, t.ex. om barnet har förtroende för den vuxne, om det finns respekt och öppenhet mellan dem och andra flera frågor.⁷⁶ I de fall där makarna har barn skall Socialtjänsten även

⁷⁵ Justitieombudsmannen, s. 5.

⁷⁶ Justitieombudsmannen, s. 2.

arbeta mot makarnas barns bästa vilket enligt svensk lag är att barnet skall få tillgång till båda sina föräldrar.⁷⁷

Contra argument:

I strid med gällande lagstiftning, tillät att ensamkommande barn som uppgav att de var gifta fick följa med sina respektive makar till Migrationsverkets anläggningsboenden.⁷⁸

5.4 Barnombudsmannen

Barnombudsmannen presenterar sin officiella åsikt angående erkännanden av utländska barnäktenskap genom ett pressmeddelande "Barnombudsmannen kräver skärpt lag mot barnäktenskap". Det finns inga motargument för de tre teserna i denna text.

T1: Sverige skall leva upp till Barnkonventionen

FN har satt som utvecklingsmål att barnäktenskap ska vara utrotat i hela världen till år 2030.⁷⁹

T2: Mörkertalet av gifta asylsökande barn anses vara mycket stort.

Vid en särskild inventering i Malmö fann man exempelvis 65 gifta flickor bara i kommunen som inte tidigare varit registrerade som gifta.⁸⁰

T3: Barnombudsmannen kräver skärpt lag mot barnäktenskap där inga barnäktenskap erkänns i Sverige.

Barnäktenskap är ett av de största globala hoten mot flickors liv, utveckling och hälsa. Det kan även skapa utanförskap och permanenta fattigdom när barnet inte får chans till skolgång utan hamnar istället i familjebildning med risk för sexuella övergrepp och tidig graviditet. Regeringen bör ta initiativ till en nationell kartläggning med syfte att ge fördjupad kunskap om situationen och säkerställa att barn får det stöd de behöver samt en ändrad lagstiftning så att barnäktenskap aldrig erkänns i Sverige.⁸¹

⁷⁷ Justitieombudsmannen, s. 3.

⁷⁸ Justitieombudsmannen, s. 3.

⁷⁹ Barnombudsmannen, 2016.

⁸⁰ Barnombudsmannen, 2016.

⁸¹ Barnombudsmannen, 2016.

5.5 Sammanfattning av metodologisk analys

Regeringskansliet betänkande är det enda material som faktiskt presenterar välformulerade contra argument och som till störst del för en riklig argumentation med både pro och contra argument över materialets teser. I den del av materialet som hanterar tvångsäktenskap och barnäktenskap är teserna inte normativa eller persuasiva. Argumenten följer främst deduktiva kedjor med sin grund i suveränitetsprincipen. Då den giltiga åldern för äktenskap varierar i olika stater anses det att man inte kan hindra barn som inte har anknytning till Sverige att ingå äktenskap. Regeringskansliet slutsats bevisar att moraliska omdömen och förpliktelser vilka helt enkelt inte står över internationell rätt och respekten till andra staters egna lagar.

Migrationsverkets utrednings syfte är främst att persuasivt och normativt argumentera för att ändra den handläggningsplan över gifta asylsökande barn som finns idag. Huvudargumentationen i denna utredning ligger i att barnets vilja måste respekteras även om det kan motstrida svenska moraliska bedömningar över hur barn under 18 år bör leva och bo. Åter igen finnes suveränitetsprincipen som ett övervägande argument.

Justitieombudsmannens utredning över Malmö kommuns hantering av gifta asylsökande barn är tydlig med att de som anmält Malmö Kommun inte har beviskraft nog. De som lämnat allmänningens argument är normativa och relevanta men inte tillräckligt hållbara för vad som önskas bevisas. Kommunen har agerat rätt efter den lag som finns, sen kan det diskuteras om det är den svenska lagen som inte är tillräcklig eller målsägandes argument för rådande situation som inte är det. De deduktiva argument som Malmö kommuns för fram påvisar dock att deras agerande inte är fläckfritt då det moraliska omdöme kan ifrågasättas, men argumenten är giltiga och tillräckliga för att inte fördömas.

Barnombudsmannens uttalande innehåller principer som stöds av den moraliska svenska idén om att ingen skall gifta sig innan hen fyllt 18 år.

Skribentens uppfattning om ämnet anser Barnombudsmannen stå i direkt hänsyn till Barnkonventionen. I barnkonventionen står det dock inte bokstavigt att barn under 18 inte få ingå äktenskap men FN driver projekt som en del av de “Hållbara utvecklingsmålen” (Agenda 2030)⁸² som arbetar mot att eliminera barnäktenskap till 2030.

Primärmaterialen framför argumentationer som är mycket hållbara och relevanta för sina teser. Primärmaterialen är välarbetat vilken syns på att alla argument oberoende på om det är pro- eller contra argument har relevans och hållbarhet till ämnet. Detta bör dock förväntas av ett arbete som officiella myndigheter utfärdat. Naturligtvis finns det samband och liknande argumentationer i alla dessa texter trots att de är olika texttyper och utförda i olika syften. Samtliga texter reflekterar över att det behövs en bättre handlingsplan och en förbättrad handlingsrutin för hanteringen av gifta asylsökande barn.

6. Analys och diskussion

Nedan skall jag analysera resultatet som den metodologiska undersökningen gett ur texterna utifrån Arati Raos för att hitta belägg och kunna svara på min andra frågeställning *hur framstår sig de svenska myndigheters handlingsätt utifrån ett feministisk perspektiv av familjenormer och äktenskap?* Det blir en teoretisk analys som utgår från den metodologiska analysen. Jag utgår från de två principer som jag lyft fram från Arati Raos teori om rättigheter, äktenskap- och familjenormer.

6.1 Analys

6.1.1 Genusblindhet

⁸² Sustainable Development Goals, mål 5,3.

Denna princip grundas i det patriarkat som nästan alla samhällens struktur och system är uppbyggda runt vilket kommer att påverka lag och rätt. Fenomenet genusblind är ett resultat av att våra samhällens struktur och system. Även om det kan anses att alla behandlas lika inför lagen påvisar bland annat denna undersökning att kvinnor och barn inte alltid syns i den svenska asylprocessen och att det finns en påtaglig genusblindhet i de principer i den svenska handläggning och utredning som gifta asylsökande flickor möter i Sverige.

“Kvinnor som söker skydd får inte individuell prövning i samma utsträckning som män. När ”kvinnan” i en familj dessutom är ett barn riskerar hon att inte få sina rättigheter som ett barn i Sverige tillgodosedda.”⁸³

Migrationsverket medger och ställer sig skyldiga till att hanteringen av män, kvinnor och barn inte är jämlik i asylprocessen.⁸⁴ Vid mottagandet finns försök till att alltid dela upp personer i familjeenheter. Vid uppdelning är det främst mannen som får komma till tals och i vissa fall intervjuas eller utreds inte barnens position alls. Detta är ett tydligt exempel på att principerna i handläggningen är mycket har tendenser att vara genusblind. Principerna är utformade så att personer delas in i familjeenheter och det räcker med att endast en person för en hel grupps talan för relationer, välmående och önsknings. Kvinnan får inte individuella prövningar i samma utsträckningar som män vilket gör att de göms för systemet vilket gör hela systemet genusblint. Detta påvisas även genom att Migrationsverket inte visste hur många gifta flickor det fanns i Sverige innan den undersökta rapporten utfärdades. Faktum över att i 91 % av familjeenheterna är en man huvuddossier påvisar också hur mannen står som överordnad både i familjeenhetens struktur och i svenska myndigheters hantering av asylsökande . Detta förhåller sig även i internationell rätt som framställer familjen som den naturliga och grundläggande enheten i samhället.⁸⁵ Samma artikel konstaterar därmed den universella heterosexuella familjenormen där mannen står som överhuvud. Eftersom familjen är universellt konstaterat som den

⁸³ Migrationsverket, s 13.

⁸⁴ Migrationsverket, s. 13.

⁸⁵ Förenta nationerna, Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna, 1948, art 16 § 3.

naturliga enheten bildas en underordning av kvinnan eftersom mannen står som norm, både i samhällsstrukturer och i familjen.⁸⁶ Raos resonemang finns bevisligen även i det svenska asyl processen.

“När inga påtagliga risker för ungdomens (över femton år) hälsa eller utveckling framkommer och ungdomens trygghet finns hos den person som ungdomen i Sverige på ett civilrättsligt giltigt eller ogiltigt sätt är gift med [...] bör placeras tillsammans med den person som de i Sverige är gifta eller sambor (civilrättsligt giltigt eller ogiltigt gifta) med.”⁸⁷

Här argumenterar JO om att om flickan är trygg med sin make och inte finns några hälsorisker bör de placeras i samma boende. Här finnes en genusblindhet i form av hälsorisk. Med vetskapen om de normer angående sexuella handlingar och graviditet som äktenskap berättigar är flickan alltid i påtaglig risk. En ung havande flicka har större risk för dödliga komplikationer än en äldre kvinna. En graviditet är alltid en hälsorisk för alla kvinnor och i detta argument reflekteras inte det tillståndet som en risk. Skulle även flickan bli gravid kommer hon hindras från utbildning. Rao skulle troligtvis anse att detta argument är genusblint för att JO värdesätter våldshandlingar men gör refererar inte till våldshandlingar som är specifika i syfte och praktik för ett visst kön. Detta bildar ett kryphål i våldshandlingar som en påtvingad graviditet.⁸⁸

Enligt detta primärmaterial arbetar myndigheterna mycket strikt efter den svenska lagen och respekten för andra staters lagar, efter suveränitetsprincipen. Suveränitetsprincipen är inget Rao nämner i sitt verk men hon anser att det finns ett globalt ansvar att skydda kvinnor mot denna subordination kvinnor på ett eller annat sätt befinner sig i.

6.1.2 Norm som berättigande

Den andra principen behandlar normer som berättigar, kommer främst fokusera på normer som definierar och berättigar handlingar i äktenskap och i familj. Det finns

⁸⁶ Hayden, P., (red.). Rao, A., s 517.

⁸⁷ Justitieombudsmannen, s. 3.

⁸⁸ Hayden, P., (red.). Rao, A., s. 512.

väldigt många djupt rotade olika normer som dessa två institutioner som kommer påverka vad mannen och kvinnan har för plikter till varandra men även vad som är godtaglig beteende av främst mannen.

“Regeln måste också sättas i relation till det faktum att det på många håll i världen är normalt att parterna själva, och i synnerhet kvinnor, har ett begränsat inflytande över frågan om giftermål.⁸⁹

Här erkänner Regeringskansliet att det är normalt för många kvinnor i olika delar av världen att inte få kunna välja själv med vem hon vill ingå äktenskap. Norm gör att kvinnor inte har inflytande över vem hon ska ingå äktenskap med berättigar att Sverige som stat inte skall ifrågasätta äktenskapet. Genom att kvinnan inte heller får ha något inflytande på val av partner kan man dra den åsikten om att hon inte heller kommer få något inflytande över hennes position i äktenskapet. Detta är ett argument som befäster Raos teori om kvinnan har en subordinerad plats i äktenskaps- och familjenormer. Det är även argument som detta som befäster och låter normer som positionerar kvinnan under mannen fortsätta existera. Samma argument kan förenas med att det på många håll i världen finns normer som medföljer och berättigas i äktenskap och familjestruktur. Primärmaterialen påpekar att barnäktenskap kan orsaka både fysiska och psykiska våldshandlingar mot flickan.

“Av erfarenhet resulterar tvångsäktenskap att flickor och kvinnor utnyttjas och far illa i sina äktenskap.”⁹⁰

Regeringskansliet anser även såsom Barnombudsmannen att barnäktenskap är en kränkning mot de kvinnliga rättigheterna. Själva institutionen i sig är kanske inte kränkande men de plikter som kvinnan ofta förväntas utföra är. Dessa plikter är endast normer som kommer att berättiga våldtäkter och den allmänna bilden av kvinnan som subordinerad. Raos teori anser att mannen i många äktenskap förväntar sig fullständig rätt till kvinnans kropp. Detta strider mot de mänskliga rättigheterna genom

⁸⁹ Migrationsverket, s. 240.

⁹⁰ SOU 2012:35, s 26.

rätten till kroppslig integritet. Äktenskap som institution har som syfte att personer skall få en trygghet både ekonomisk men också trygghet genom de barn som kommer ur äktenskapet. Barn förväntas av ett äktenskap. Unga flickor är ofta varken fysiskt eller psykiskt redo för ett havandeskap men en de normer som finns för äktenskapet berättigar trots detta sexuella handlingar. För att kvinnan ska kunna motsätta sig dessa normer måste främst nationella lagar vara specificerade på kvinnans välmående men även internationell rätt som ger kvinnan rättigheter i den privata sfären som kan motverka att dessa normer fortsätter. Men det behövs en hel ny förståelse över kvinnans lika rätt i samhället hos samtliga individer i vår värld. Arati Rao skrev att det inte finns några internationella konventioner för kvinnans rättigheter i det privata rummet för att under den tid som hon skrev den utvalda texten för teorin fanns inte Konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet. Konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet Sverige signerade 2014 är ett stort universellt framsteg för alla kvinnors lika rätt i samhället. Problematiken med denna konvention är att endast 22 stater faktiskt ratificerat konventionen. Att konventionen inte fått större genomslag påvisar det patriarkat som finns och att lika rättigheter för män och kvinnor. Motverkande mot kvinnan som subordinerad i både det offentliga och privata rummet, inte har hög prioritet så länge och det inte prioriteras kommer de normer som finns om äktenskap, mannens rätt till kvinnans kropp och kvinnans subordination att finnas kvar.

6.2 Diskussion

Alla barnäktenskap är inte förbjudna i Sverige. Genom suveränitetsprincipen bildas problem när det inte finns någon universellt antagen ålder för yngsta ålder för att lagligt få ingå äktenskap. Sverige bör ta sitt ansvar för att bekämpa barnäktenskap oavsett om barnet är svensk medborgare, har anknytning till Sverige eller inte har anknytning till Sverige. Alla barn är barn och har rätt till samma hantering och skydd.

Äktenskapet och tillhörande familjestruktur är en universell norm i samhället och grund i många suveräna staters lag och internationell rätt. Äktenskap ligger så grundligt rotad i samhället att det blir en av det mest eftersträvda institutioner som i många fall erbjuder ökad säkerhet i samhället och ofta en ekonomisk trygghet med ökad chans till framtida välmående. I många samhällen anses äktenskapet gynna kvinnan då samhället kan se ut så att hon inte klarar sig utan en man vid sin sida. Detta relateras till att döttrar anses som en ekonomisk börda vilket i sin tur framställer kvinnan som ett objekt, något som bara finns till mannens förfogande. Jag anser att i många fall kan flickor som kommer från stater där det inte finns lagar som skyddar dem från barnäktenskap vara omedvetna om de konsekvenser ett tidigt äktenskap kan ge utan fokuserar främst på den samhälleliga institutionen och ekonomiska tryggheten. Detta bevisas genom att fler flickor på flykt tenderar att ingå äktenskap för att hon inte har en annan chans att klara sig, vare sig ekonomiskt eller med heder i behåll ensam. I enlighet med Shelia Menz⁹¹ anser jag att problemet ligger i den allmänna förståelsen över flickans värde och samhällsnormer över hur flickan kan hanteras, inte i flickan själv.

Äktenskapets förutfattade plikter och normer som berättigar kan ge mannen rätt till kvinnans kropp och sexuella handlingar vilket givetvis även kan leda till graviditet. Barnäktenskap anser jag vara subventionerad våldtäkt och det måste belysas över i samma linje som Schlytter belyser vikten i att alla barn måste kunna få upprätthålla sin personliga integritet. Flickors kroppar är inte redo för att havandeskap. Barnäktenskap uppmuntrar tidiga graviditeter som faktiskt kan vara direkt livshotande för flickor.

I den svenska lagen och i Barnkonventionen värderas barnets egna vilja mycket högt. Jag förstår lagens syfte, att barn får uttrycka sig fritt och respekteras är en grundpelare i dess rättigheter. För utan barnets egna vilja blir de inte unika och fria individer. Barnets vilja på eget initiativ ingå i ett äktenskap kan dock omöjligt påvisas. Egen vilja skapas av utbildning och läran av att tänka kritiskt. Det är väldigt få personer som har utvecklat den förmågan till fullo när de inte än fyllt 18 år. Ett

⁹¹ Menz, S., "Statelessness and Child Marriage as Intersectional Phenomena: Instability, Inequality, And The Role of the International Community", *California Law Review*, 2016.

beslut om äktenskapet i sig men även val av make bör inget ett barn behöva besluta. Alla barn bör få vara barn med alla tillhörande rättigheter. Ett barns egen vilja att ingå ett äktenskap innan hon fått chans till rättigheter såsom utbildning, lek och fritid är anser jag inte är dess egna utan påverkad av flera utomstående faktorer såsom föräldrars åsikter och viljor.⁹² Barnets egna vilja är svår att tyda vilket alltid kommer upprätthålla problematik i juridiska handlingar. Juridiken i sig anser jag inte är gjord för individens unika viljor utan för att skapa ordning, jämlikhet och så att alla behandlas lika inför lagen. När lagen dock erkänner vikten i barnets vilja måste den egna viljan respekteras - även om det går emot andra juridiska åtaganden. Vikten i detta har Sanna Mustasarri påvisat i sin artikel där Sverige inte respekterat en 16 årig asylsökande flickas önskan om att få sitt äktenskap ogiltighetsförklarat.⁹³ Barnets egna vilja finns främst inskriven i lagen för att skydda barnet och alltid gynna det i juridiska beslut, för barnets bästa. Även om barnets egna vilja är abstrakt anser jag att problemet egentligen inte ligger i den vilja och önskan som uppstår i Sverige där flickan önskar bo med den man hon flytt med utan den faktiska viljan att ingå äktenskapet från första början, i den suveräna stat där det lagliga barnäktenskapet ingåtts. Problematiken ligger i äktenskapets myntning, inte i vad barnet känner är tryggt när hon kommer till ett främmande land efter en flykt.

Patriarkala handlingssätt och normer finns på många, om inte alla nivåer av samhället, systematiskt och strukturellt. Mannen blir norm och kvinnan ses förbi. När mannen blir den som prioriteras i ärenden i asylprocessen och för familjeenhetens talan kan det bildas många negativa konsekvenser för kvinnorna och barnen i familjen. Mannen kan optimera sin egna position och diskriminera resterande familjemedlemmar vilka inte alltid får komma till tals. Familjenormer och äktenskapsnormer måste brytas för att kvinnan ska synas, respekteras och behandlas jämlikt mannen. Om det inte framkommer att flickan i familjen även är familjens barnbrud kan det leda till stora konsekvenser för flickans hälsa, speciellt om hon är under 15 år för då bryter mannen mot svensk lag.⁹⁴ Sverige som välfärdsstat bör ta sitt ans-

⁹² Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter, 1989, art 31.

⁹³ Mustasaari, S., "The married child belongs to no one? Legal recognition of forced marriages and child marriages in the reuniting of families", *Child and Family Law Quarterly*, 2014

⁹⁴ SFS 1962: 700, kap 6, § 4.

var att skydda alla personer lika, vuxna som barn. Sverige bör anpassa lag och handlingsätt efter jämlika förhållande men även se mönster där de båda könen inte kan representeras av samma lag som att flickor kan behöva skärpt skydd för att inte hamna i barnäktenskap oavsett vilken stat de härstammar ifrån. Ingen individ bör bli osynlig för systemet. Handläggningen bör omformas för att få ett mer konkret och jämlikt mottagande och behandling av barnbrudar bör utformas så att kvinnor och barn inte försummas i systemets och dess strukturella manliga norm. Alla barn ska få vara barn. Ett barn är ett barn tills hon har fyllt 18 år. Barn ska inte ingå äktenskap. Barn ska inte behöva föda barn.

Denna uppsats har bevisat att de svenska myndigheters argumentation följer den svenska lagen. Dock är den svenska lagen och det handlingsätt som möter asylsökande barnbrudar rotad i patriarkala strukturer där personer av det manliga könet står som norm. Det finns även en påtaglig genusblindhet som påverkar hur kvinnan hanteras och gör att hon kan utsättas för risker. Det bör utformas en nytt handlingsätt och utredningsplan för barnbrudar som söker asyl i Sverige. Det behövs en skärpt lag angående utländska barnäktenskap för att Sverige ska vara med i det arbete som skall motverka och eliminera barnäktenskap till 2030.

Valet av teori och metod har påverkat resultatets vinkling och värdering. Eftersom Arati Rao är väldigt normativ och anser att den subordination kvinnan har i sig är en indirekt våldshandling. Kvinnan kommer så länge hon ses som underlägsen mannen vara i risk för att bli offer för olika våldshandlingar. Där lagar inte reglerar finns normer. När det kommer till äktenskapsnormer så sitter de kvar sen svunnen tid och håller kvar kvinnan i ett fast grepp som underordnad mannen. Hade jag inte använt mig av en sådan teori som så starkt belyser kvinnans subordination som en våldshandling hade resultatet inte blivit den samma, då hade det kanske varit lättare att acceptera både nationell lag och internationell rätt. Den valda metoden var ett bra hjälpmedel för att vägleda mig i myndigheternas argumentation. Det hade varit intressant att ta in fler vägledande verktyg för att ytterligare kunna belysa hur och varför myndigheterna använder sig av argumenten. Då hade jag fått ett ännu tydligare resultat på min första frågeställning. Det hade även varit intressant att få diskutera detta ämne ytterligare med tydligare reflektion över kulturell relativism och

konflikten mellan respekt för kultur och skydd av barn. Den diskussionen fick inte utrymme i denna uppsatts men är mycket relevant med det ämne som denna uppsatts arbetat runt.

7. Sammanfattning

Den svenska lagen är mycket tydlig vad som gäller för barnäktenskap. Ett äktenskap som har ingåtts i utlandet enligt främmande lag anses giltigt till formen om det är giltigt i den stat där det ingicks. Har barnet anknytning till Sverige får hon inte gifta sig innan hon fyllt 18 år på svensk mark och äktenskapet kommer inte erkännas i Sverige. Barn som kommer till Sverige och redan är gifta skyddas dock inte av svensk lag då Sverige av princip erkänner alla utländska äktenskap. Dock finns den undantagsregel som kan ogilthesförklara äktenskapet om det ingåtts under tvång. Utländska asylsökande gifta barn som är över 15 år skyddas i allmänhet inte av den svenska lagen angående barnäktenskap. Detta är problematiskt men som suverän stat måste Sverige även respektera andra suveräna stater.

Genom att först analysera mitt primärmaterial metodologiskt fann jag svar på min första frågeställning. Genom att sedan applicera en feministiskt teori av Arati Rao fick jag även svar på min andra frågeställning. Sekundärmaterial gav mig mycket inspiration men även förståelse för dels komplexiteten av utländska barnäktenskap och dels den allmänna okunskap om ämnet som finns i medial debatt. Tidigare forskning gav mig ett ytterligare bevis på hur grav komplexiteten av problemet är, hur moraliska omdömen och kulturella traditioner sätt emot gällande lag och internationell rätt. Jag anser som resultat att handlingsprocessen för gifta asylsökande barn måste förbättras och skärpas, Sveriges myndigheter kan inte se genom fingrarna när det kommer till barns hälsa och välmående och vetenskapen om hur hälsa påverkas av tidiga sexuella handlingar och graviditeter. För att slutligen besvara mina frågeställningar förhåller sig de svenska myndigheterna till den svenska lagen i dess

argumentation. Det finns en önskan om att skärpa handlingsätt och lagar jag aner att de kommer ta lång tid innan de olika myndigheterna kommer fram till dessa nya principer. Även om argumentationen även framhäver argument utifrån ett perspektiv där kvinnans subordination och familje- och äktenskapsnormer synliggörs är det perspektivet inte tillräckligt för att kunna stå över den svenska lagen och internationella suveränitets principen.

Referenser

Barnombudsmannen, *Barnombudsmannen kräver skärpt lag mot barnäktenskap*, 2016. [online] Tillgänglig via <<https://www.barnombudsmannen.se/barnombuds-mannen/i-media/pressmeddelanden/2016/6/skarp-lagen-mot-barnaktenskap/>> (Senast hämtad 31 december 2016).

Björnsson, G., Kihlbom, U., Ullholm, A., *Argumentationsanalys: färdigheter för kritiskt tänkande*, 2. [utökade] utg., Natur & kultur, Stockholm, 2009.

Dagens Juridik, “Veckans Juridik - Vi kan inte pådyvla flyktingar svensk lag när det gäller barnäktenskap” 2016. [film] Tillgänglig via <<http://www.dagensjuridik.se/2016/02/vi-kan-inte-padyvla-flyktingar-svensk-lag-nar-det-galler-barnaktenskap>> (Senast december 31 december 2016).

Förenta nationerna, “Sustainable Development Goal 5”, *Avdelning för sociala och ekonomiska affärer*, 2015. [online] Tillgänglig via <<https://sustainabledevelopment.un.org/sdg5>> (Senast hämtad 8 januari 2017).

Justitieombudsmannen, “Anmälningar mot Malmö kommun angående handläggningen av ären som rör ensamkommande barn som är gifta”, *Riksdagens ombudsmän*, 2016.

Hayden, P., *The Philosophy of Human Rights*, 2001 (red.). Rao, A., “Right in the Home: Feminist Perspective on International Human Rights”, *National Law School Journal 1*, 1993. Originaltexten finnes ej.

Kopelman, L. M., "The Forced Marriage of Minors: A Neglected Form of Child Abuse", *The Journal of Law, Medicine & Ethics* V 44, 2016. DOI: 10.1177/1073110516644208

Köning Jerlmyr, A., Ghasemi, T., "M-politiker: Skärp lag mot barnäktenskap", *Svenska dagbladet*, 2016. [online] Tillgänglig via < <http://www.svd.se/m-politiker-skarp-lag-mot-barnaktenskap> > (Senast hämtad 31 december 2016).

Migrationsverket, "Är du gift? Utredning av handläggning av barn som är gifta när de söker skydd i Sverige", 2016. Betäckning 1.3.4-2016-22097

Mustasaari, S., "The married child belongs to no one? Legal recognition of forced marriages and child marriages in the reuniting of families", *Child and Family Law Quarterly*, 2014.

Menz, S., "Statelessness and Child Marriage as Intersectional Phenomena: Instability, Inequality, And The Role of the International Community", *California Law Review*, 2016.

Nationalencyklopedin, "asylsökande". [online] Tillgänglig via <<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/asylsökande>> (Senast hämtad 8 januari 2017).

Nationalencyklopedin, "äktenskap". [online] Tillgänglig via <<http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/%C3%A4ktenskap>> (Senast hämtad 8 januari 2017)

Rädda barnen, *Barndom i krigets skugga – röster om att växa upp på flykt*, 2015.

Sandstrom, A., Theodorou, A. E., *Many Countries Allow Child Marriage*, Pew Research Center, [online] Tillgänglig via <<http://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/09/12/many-countries-allow-child-marriage>> (Senast hämtad 31 december 2016)

Schlytter, A., *Rätten att själv få välja : arrangerade äktenskap, kön och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur AB, 2004

S-Kvinnor, "Barnäktenskap måste stoppas", *Socialdemokraterna*, 2016. [online] Tillgänglig via < <http://www.socialdemokraterna.se/Webben-for-alla/S-kvinnor/S-kvinnor/Nyheter/Barnakteskap-maste-stoppas/>> (Senast hämtad 31 december 2016).

SOU 2012:35, "Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap, Justitiedepartementet", *Regeringskansliet*, 2012.

UNICEF, "Barnäktenskap", *Sveriges nationalkommitté för UNICEF*, 2016. [online] Tillgänglig via <<https://unicef.se/fakta/barnakteskap>> (Senast hämtad 31 december 2016)

United Nations Statistics Division. "Global Gender Statistics Programme - Glossary of Terms "Gender blindness", 2015. [online] Tillgänglig via <<http://unstats.un.org/unsd/genderstatmanual/Glossary.ashx>> (Senast hämtad 8 januari 2017).

Svenska lagar och internationell rätt:

Europeiska unionen, Europeiska unionens stadga om de grundläggande mänskliga rättigheterna, C 364/1, 2009.

Europarådet, Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, no.210, 2011.

Förenta nationerna, Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna, A/RES/217(III) D, 1948.

Förenta nationerna, Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter, A/RES/44/25 1989.

SFS 1904:26, Lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

SFS 1962:700, Brottsbalken.

SFS 1987:230, Äktenskapsbalken.

SFS 2001:435, Socialtjänstlag.